

Tu B'Shvat Shailos: What is Tu B'Shvat and what are some of its minhagim?

- 1) The first Mishna in Rosh Hashana (2a) mentions that there are 4 "Rosh Hashanim" for various items and that Bais Shammai asserts that the one that is for the trees is the first day of Shevat. Bais Hillel disagrees and feels that it is on Tu B'Shvat. This is the first mention of Tu B'Shvat that we have. The meaning of Rosh Hashana here means if someone were to plant a tree before Rosh Hashana-one won't be able to redeem the masek that he owes from trees that were planted after Tu B'Shvat. The Halacha is in accordance with Bais Hillel and so one may not take Teruma (YD Siman 331:57) or Masros (ibid seif125) from fruits that were on a tree before Tu B'Shvat for fruits that come after Tu B'Shvat. However there is no mention of any religious significance other than the halachic status in regards to terumos Umasros.¹
- 2) However in (OC 131:6) the Bais Yosef quoting the Rokeach mentions that the minhag is today that we don't say Tachanun on Tu B'Av being that nor do we say Tachanun on Tu B'Shvat being that this is the Rosh hashana Li'lanos. The Mechaber in Shulchan Aruch quotes this as well. Thus we see already that the Rishonim accorded the day with some significance. The Magen Avraham (ibid# 16) writes that not only is the day special in that we don't say Tachanun but he quotes the Tikun Yissachar who says that the Ashkenazim eat a lot of fruit from trees that day. Thus we see that at least from the time of the Magen Avraham there was a minhag to eat fruit from trees on Tu B'Shvat. The Mishna Berura (ibid # 31) mentions it as well and the Kaf Hachaim (ibid # 97) also mentions that some Sephardim do the same. Thus we have the minhag to eat fruit. However where does the minhag to eat dried fruit or to make a sh'hechyanu on fruit on Tu B'Shvat come from?²
- 3) All the sources that I have seen do not mention anything about dried fruits. This leads me to think that the minhag must be a recent one in which people did not have fresh fruit in the winter and so what they had was some dried fruit and which they ate in place of the real thing. Of the

---

¹ כן הוא במשנה שם בדף ב. וז"ל באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו. עכ"ל. וע' ברש"י שהיינו לענין מעשרות שאין ממעשרין פירות האילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט שבאילן הולך אחר חנטה... עכ"ל וע' בר"ן שהביא גם לענין שנה שלישית של שמיטה ע"ש לענין איזה מעשרות יש להביא עד שבט ואיזה מהם אחר שבט. וע' בשו"ע שהביא גם לענין תרומה. וע' ברש"י שהביא ג"כ לענין ערלה. אבל לא הזכיר כלום לענין איזה ענין אחר בזמן הזה מה לעשות. וע' בחידושי ר' יהונתן מלוניל שהביא טעם של בית הלל הוא מפני שכיון שעבר צי' תוקפת טבת שהוא הזמן הקור כבר עבר רוב הקור ומתחילין הימים להאריך ומתיבש קצת מלחות הארץ כי מרוב הלחות אין האילנות חונטין עד שיהא הזמן מזוג מלחות ויובש מחום השמש. וכן משמע בירושלמי שם. וע' במאירי שכתב שענין חנטה היינו שמוציא איזה פרי וי"מ שהוא כעין איזה פרחים קטנים. וע' במאירי שכתב שזמן זה הוא כבר עבר הקור הגדול ומתחיל להתחמם קצת וכמו שכתב בר' יהונתן. ותשובת הגאונים הביא שהזמן הזה מתחיל האילנות לחיות (תשובת הגאונים בשם רב האי גאון לא:א) ומדברי כל הראשונים הנ"ל לא הזכיר שם דבר לענין איזה ענין רוחני לענין טו בשבט.

² ע' בב"י סימן קלא סע' ו' שהביא כן בשם הרוקח. מיהו במהרי"ל הביא שיש מקומות שאומרים ויש מקומות שאין אומרים ולמעשה נקט המחבר כדע הרוקח. וע' במחבר שהביא כן ג"כ שאין ליפול על פניו בימים אלה וכתב הרוקח הטעם כיון שהוא ראש השנה לאילנות. (ויש להפלות על מה שכתב המ"א בסימן תקע"ס ק"א שאין להתענות על טו בשבט כיון שהוא מדינא שאין נופלים על פניהם-והלא אינו כן אלא הוא מנהג כמו שהביא שם הרוקח?) ומצאתי בספר המועדים שהביא דברי התשב"ץ שכתב ג"כ שאסור בהספד ותענית סימן קי' וע' באספית זקנים על מסכת ראשה השנה מה שהביא שם בשם החידושי הרי"ם דברים נשגבים עי"ש. וע' במ"א שהביא בשם התיקוני יששכר שנוהגים האשכנזים לאכול מיני פירות בימים אלה. וכיון שהביא שם דוקא בשם האשכנזים משמע שהוא לא עשה כן ורק אלה שגר באשכנז עשה כן. ומיהו במ"ב הביא ג"כ שנוהגין כן. ומשמע שיש לעשות כן ג"כ. וע' בספר נוהג כצאן יוסף למה אומרים תחנון בערב ט"ו בשבט. וע' בספר מנהגי ווירמזא שהיה מנהג שם שביטלו הבית המדרש בבט"ו בשבט! ויש כרוז (המוזכר בספר המועדים הנ"ל) שנראה שהיה איזה טענה שהמלמדים לא רק שביטלו יום של ט"ו בשבט אלא גם ביטלו יום שלאחריו) וכבכמה קהילות הביאו שמה מהספר יון מצולה מרב נתן הנעובר שסיים הבחורים ללמוד עם הרב ישיבה בט"ו בשבט ובט"ו באב

fruits that dry well and can stay dried for a long time are raisins, dates, figs and carob (boktzer) and so therefore the minhag became to eat dried fruit of the shivas haminim. However I saw a sefer (mentioned by the kaf HaChaim # 97) called Pri Eitz Hadar which was written in the 1600's regarding the eating of fruits with special texts to recite after each one. This sefer describes the fruits to be eaten and says to eat many of fruits from Eretz Yisroel. He sources the issue on what the Yerushalmi says that one must eat all the fruits of this world. Thus possibly this is the reason why people eat all types of fruit³

4) Other minhagim:

- The Taamai haminhagim (# 866) brings down from the bnai yissachar that how proper and nice it is if one would take the day that the juice starts to flow into the trees that one should daven for a good esrog on Tu B'Shvat.

---

³ סברתי מתחילה שמסתמא לא היה באירופא איזה דברים שהם טרי ולכן הביאו פירות יבשים כגון צימוקים ותאנים ותמרים וחרובים וכו'. מיהו אח"כ מצאתי בספר פרי עץ הדר שהובא בכף החיים ושם כתב שיש לאכול הרבה פירות ועל כל דבר ללמוד מאיזה מאמר של זוהר וכו' ושם הביא שיש לאכול תאנים ותמרים וחרובים ושקדים וכו' והוא גר בישראל אז במאה ה-17 ולכן אולי נראה שמזה נפשטה לאכול דברים כאלה. מיהו ספר זה חקרתי על מי כתבה ומצאתי ספר אחד בספריה של HEBREWBOOKS, בספר שנדפס קרוב לפני מאתיים שנה שכתב שם שהוא מבעל חמדת ימים. וספר זה "מדת ימים" היה בו הרבה שלא רצו ללמוד ממנה כיון שנכתב מאת נתן מעזה שהוא היה "נביא" של שבתי צבי ימ"ו וא"כ מהיכא תיתי לומר שמקור לדבר זה הוא מאיש כזה ומספר כזה-ומיהו למעשה אעפ"כ כיון שהותחל המנהג בא"י (שבעל התקון יששכר שהוא המקור להמ"א גר נראה בא"י ולכן כתב שמנהג אשכנזים היה...) ואולי ע"ז מסתמך המנהג לאכול דברים שנמצא שם כגון תאנים וחרובים וכד'.